Ekim 2026

COP31 BEKLENTİLER BELGESİ

1. GİRİŞ VE BAĞLAM: UYGULAMA AŞAMASINI GÜÇLENDİRMEK

31. Taraflar Konferansı (COP31), duyuruların ötesine geçerek emisyon azaltımı ve iklim dayanıklılığı alanlarındaki açıkları giderecek somut adımlar ortaya koymalıdır. 1,5°C eşiğinin önemli ölçüde aşılması giderek daha olası hâle gelirken kaybedecek zaman yoktur.

Küresel iklim rejimi artık açık biçimde bir uygulama aşamasındadır; bu aşamada ağırlık, yeni çerçeveleri müzakere etmekten çok, emisyon azaltımını, iklim dayanıklılığını ve iklim finansmanını sahada geniş ölçekte hayata geçirme aciliyetine kaymıştır.

Bugün başarının önemli belirleyicileri; ulusal, ulus altı, bölgesel ve çok taraflı (plurilateral) düzeylerdeki somut eylemlerdir. Enerji sistemleri, arazi kullanımı, altyapı, sanayi stratejisi, maliye politikası ve uyum stratejileri alanında farklı ülke ve yetki alanlarında alınan kararlar, küresel sonuçları giderek daha fazla şekillendirecektir. Kentler, işletmeler, finans kuruluşları, sivil toplum, yerli halklar ve yerel topluluklar ile diğer devlet dışı aktörler, iklim hedeflerinin hayata geçirilmesinde artık merkezi bir rol üstlenmektedir.

BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC), küresel yönü belirleme, çabaları koordine etme ve ülkeleri hem toplu hem de bireysel olarak hesap verebilir kılma bakımından merkezi forum olmayı sürdürmektedir. Bununla birlikte, sektörel girişimlerden bölgesel geçiş ortaklıklarına uzanan, giderek genişleyen bir koalisyonlar, gruplar ve paralel çok taraflı süreçler ortamı ortaya çıkmış; bu durum COP30 Başkanı'nın "iki katmanlı çok taraflılık" olarak adlandırdığı yapıyı doğurmuştur. Bu çabalar, Paris hedefleriyle iyi uyumlandıklarında ilerlemeyi önemli ölçüde hızlandırabilir. COP31, ancak iki Başkanlık da her iki katmanda ilerleme sağlarsa başarılı olacaktır. Yalnızca birinde kaydedilecek ilerleme, iklim değişikliğiyle mücadele için gereken sistemik dönüşümü sağlamaya yetmeyecektir. Bu belge, WWF'in hem resmi müzakere alanlarına hem de Eylem Gündemi ve Yol Haritaları gibi tamamlayıcı girişimlere ilişkin beklentilerini ortaya koymaktadır.

COP31 YOLUNDA ÖNCELİKLER

İklim rejiminin müzakereden uygulamaya geçişini, 1,5°C aşımını sınırlamaya yönelik bilimle uyumlu eylemle göstermek.

Gelişmekte olan ülkelere yönelik erişilebilir ve öngörülebilir iklim finansmanını; uyum finansmanının 2035'e kadar 2025 düzeyinin üç katına çıkarılması ve tüm finansal akışların Paris iklim hedefleriyle uyumlu hale getirilmesi dahil olmak üzere artırmak.

Eylem Gündemi ve Yol Haritaları aracılığıyla iklim eylemini güçlendirmek ve uygulamayı hızlandırmak.

2. RESMİ MÜZAKERE ÇIKTILARI

Artık tek ağırlık merkezi olmasalar da resmî müzakereler, daha fazla eylemi teşvik etmek açısından vazgeçilmezdir. Resmî müzakereler, şu işlevleri yerine getirebilmeleri bakımından önemini korumaktadır:

- Yüksek profilli siyasi katılım ve kamuoyu denetimi için düzenli bir fırsat sunmak;
- İklim gündemi için küresel yönü belirlemek;
- Kapsayıcılığı ve hakkaniyetli katılımı sağlamak;
- İş birliğini, finansmanı ve desteği kolaylaştırmak ve uygulamayı hızlandırmak;
- Şeffaflığı ve hesap verebilirliği güvence altına almak; ve
- Çeşitli girişimleri tutarlı bir küresel strateji çerçevesinde bir araya getirmek.

Resmi Uygulama Mimarisinin Güçlendirilmesi

Küresel Durum Değerlendirmesi

COP31, birinci ve ikinci Küresel Durum Değerlendirmesi (GST) süreçlerinin arasında yer almakta ve bu, çok taraflı iş birliğinin ve UNFCCC sürecinin etkinliğinin giderek daha fazla sorgulandığı bir döneme denk gelmektedir. Başarının önemli bir ölçütü, Tarafların GST1 çıktılarını *Ulusal Katkı Beyanları* (NDC'ler) ve *İki Yıllık Şeffaflık Raporları* (BTR'ler) aracılığıyla uygulama konusunda gerçek bir taahhüt sergileyip sergilemeyeceği olacaktır. Bu, GST bulgularının ulusal eylemlere yön verdiğini göstermek ve tespit edilen açıkları gidermek ile ilerlemeyi hızlandırmak için gereken daha geniş uygulama mimarisini güçlendirmek anlamına gelmektedir.

Azaltım Çalışma Programı'nın geleceği, Küresel Uygulama Hızlandırıcısı ve Belém 1,5°C Misyonu gibi girişimlerle birlikte, uluslararası toplumun GST bulgularını uygulamaya nasıl dönüştürmeyi amaçladığına dair önemli sinyaller verecektir. Bu çabalar bir arada, kolektif değerlendirmeden ulusal uygulamaya ve uluslararası desteğe uzanan inandırıcı bir yolun oluşturulmasına yardımcı olmalıdır. Ayrıca Paris Anlaşması'nın hedef yükseltme döngüsünün yalnızca açıkları belirleyebildiğini değil, hedeflerini erişilebilir tutmak için gereken uygulamayı ve rota düzeltmesini de yönlendirebildiğini göstermelidir. GST'nin en güncel ve en iyi bilimle desteklenmesini sağlamak için Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) çalışma planı, GST takvimiyle uyumlu olmalıdır.

Azaltım Çalışma Programı (MWP)

Azaltım Çalışma Programı, ancak önemli ölçüde güçlendirilmesi ve diyalogdan kararlı biçimde uygulamaya geçmesi koşuluyla COP31'de sürdürülmelidir. Yenilenmiş bir MWP, ülkelerin Paris Anlaşması'nın etkin biçimde uygulanmasını ölçeklendirmesini ve hızlandırmasını pragmatik ve hakkaniyetli biçimde destekleyen, uygulama odaklı bir program haline gelmelidir. Program şunları yapmalıdır:

- Özellikle çelik, çimento ve kimyasallar gibi emisyon azaltımının güç olduğu sanayi sektörleri için uygulama yol haritalarını ve etkinleştirici koşulları da içeren, uygulanabilir ve sektöre özgü çıktılar üretmek;
- MWP ile NDC'lerin uygulanması ve GST çıktılarının hayata geçirilmesi arasındaki bağı, ulusal eylemleri, politikaları ve yatırım portföylerini, belirli zorluklara yönelik teknolojik, teknik ve finansal çözümleri belirlemeye dönük uluslararası iş birliğiyle buluşturarak güçlendirmek (bkz. WWF'in 7. MWP Diyaloğu'na ilişkin önerileri);
- 2030 azaltım açığının kapatılmasına yardımcı olan ve net sıfır emisyonlu, yenilenebilir enerjiye dayalı, fosil yakıtsız bir geleceğe adil geçişi ilerleten çözümlere öncelik vermek (bkz. WWF'in MWP'nin geleceğine ilişkin önerileri).

Ulusal Katkı Beyanları'nın Özellikleri

COP31'de yeniden başlayan *NDC Özellikleri* görüşmesi, bugüne kadarki NDC deneyiminden yararlanma ve birinci Küresel Durum Değerlendirmesi'nin çıktıları üzerine inşa ederek NDC'lere ilişkin rehberliği, şeffaflığı ve önerilen en iyi uygulamaları geliştirme fırsatı sunmakta; bunu yaparken NDC'lerin ulusal olarak belirlenen temel niteliği korunmaktadır. Bu görüşme, *BAE Diyaloğu*, *Adil Geçiş Mekanizması* ve *Azaltım Çalışma Programı*'nın çıktıları dahil SB64[1] kapsamında kaydedilen tüm ilerlemeyi yansıtmalıdır.

Adil Geçiş Mekanizması

Brezilya'nın Belém kentinde geçtiğimiz yıl düzenlenen COP30'da Taraflar, bir *Adil Geçiş Mekanizması* geliştirmeyi kabul etmiştir. COP31, fosil yakıtlardan uzaklaşmaya, sanayi ve ulaşımın dönüştürülmesine, ormansızlaşmanın sona erdirilmesine ve ekosistemlerle doğal alanların restore edilmesine ilişkin Küresel Durum Değerlendirmesi çıktılarına dayanarak bu mekanizmanın yapısı, kapsamı ve temel işlevleri konusunda mutabakata varmalıdır.

Mekanizma; finansmanı, kapasite geliştirmeyi ve teknoloji transferini artırmaya yönelik yöntemler dahil olmak üzere, gerçek dünyadaki geçişler için adil geçiş yollarına yönelik pratik destek ve rehberlik sağlamalı; bunu yaparken işçi haklarını, sosyal diyaloğu, paydaşların anlamlı katılımını ve ekosistemlerin korunmasını ve restorasyonunu teşvik etmelidir.

Belém–Addis Uyum Vizyonu

COP31, göstergelerin ülkelerin uyum eylemlerini destekleyecek biçimde daha fazla benimsenmesini ve kullanılmasını sağlamak üzere *Küresel Uyum Hedefi* (GGA) çerçevesinin uygulanmasını ilerletmelidir. WWF, COP31'in iki yıllık Belém–Addis Ababa sürecinin **net ve uygulanabilir çıktılarına** yönelik bir çalışma planı üzerinde uzlaşmasını beklemektedir. Bu plan şunları içermelidir:

- Göstergelerin iyileştirilmesine adanmış teknik uzmanlık ile Taraflarca yürütülen politika gözetimini bir araya getiren, karma yapılı bir Teknik Görev Gücü;
- Görev Gücü'nün çalışmalarını desteklemek amacıyla, göstergelerin iyileştirilmesine ilişkin yayınların ve teknik katkıların sunulması yoluyla sivil toplumun sürece katılımı;

[1] Yan Organların 64. oturumları (Bilimsel ve Teknolojik Danışma Yan Organı ile Uygulama Yan Organı)

- Teknik Görev Gücü'nün Belém–Addis Uyum Vizyonu kapsamında yürüteceği tutarlı bir çalışma planı aracılığıyla net bir yetki ve çıktılar;
- İyileştirilmiş, sadeleştirilmiş ve uygulanabilir Belém Uyum Göstergeleri;
- Mutabık kalınan göstergelerin işler hâle getirilmesine ilişkin; veri, ölçüm ve destek gereksinimlerini de kapsayan ve göstergelerin kullanımından elde edilen deneyimden, bilimden, geleceğe yönelik projeksiyonlardan ve yerli halkların ve yerel toplulukların bilgi birikiminden yararlanan rehberlik;
- Ulusal uyum planlaması ve uygulamasıyla net bağlantıların kurulması ve destek sağlayan fonlar ile kurumlarla entegrasyon sağlanması.

Bakü Uyum Yol Haritası (BAR)

- *Bakü Uyum Yol Haritası*'nı ilerletmek üzere planlanan 2027 çalıştaylarında WWF, Tarafların, uyum çabalarının görünürlüğünü ve tutarlılığını artırarak BAR'ın Küresel Uyum Hedefi'ne doğru ilerlemeyi teşvik etme amacını pekiştiren ortak bir zemin bulmasını beklemektedir.
- GGA mimarisinin daha fazla parçalanmasından kaçınmak ve UNFCCC mimarisi içinde tutarlılığı teşvik etmek üzere BAR'ı diğer uyum çalışma alanlarına, kurumsal organlara ve mevcut gündem maddelerine bağlamak önemlidir. BAR uygulama odaklı olmalı ve 12/CMA.7[2] sayılı kararda vurgulandığı üzere gelişmekte olan ülkelerin finansman, teknoloji ve kapasite geliştirme dahil uygulama araçlarına erişimini sağlamalıdır. Ayrıca BAR kapsamındaki ikinci çalıştay aşaması, uyum uygulamasını ilerletebilecek stratejik diyalog ve bilgi alışverişine daha fazla vurgu yapmalı ve geniş, kapsayıcı katılımı güvence altına almak için hibrit biçimde yürütülmeye devam etmelidir.

Uyum Finansmanını Ölçeklendirmek

COP31, uyum finansmanının 2035'e kadar üç katına çıkarılması için, uyum finansmanını 2025'e kadar iki katına çıkarma yönündeki önceki taahhüdün yerine getirilmesi esas alınarak hesaplanan inandırıcı bir yol tanımlamalıdır; bu, 2035 taahhüdünün 2019 düzeylerinin en az 6 katı olması anlamına gelir. Taraflar ayrıca, yılda 194–366 milyar ABD doları olarak tahmin edilen açığa yanıt veren ara 2030 hedeflerini içeren bir yol, şeffaf bir muhasebe metodolojisi ile kamu finansmanı ve hibe temelli destek için net roller üzerinde de anlaşmalı; bu çerçevede en az gelişmiş ülkelere, gelişmekte olan küçük ada devletlerine ve savunmasız topluluklara, ekosistemlere ve yerli halklara öncelik vermelidir.

Gelişmiş Ülkelerden Finansman Talepleri:

COP31'e gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan ülkelere iddialı iklim eylemini hayata geçirmek ve artan iklim etkileri karşısında dayanıklılık oluşturmak için gereken öngörülebilirliği, erişilebilirliği ve ölçeği sağlayan somut, nicelleştirilmiş finansman planlarıyla gelmelidir.

Gelişmiş ülkeler, COP31'de inandırıcı bir liderlik sergilemek için şunları yapmalıdır:

- Yeni Kolektif Sayısal İklim Finansmanı Hedefi'nin (NCQG) hayata geçirilmesinde şeffaflık ve öngörülebilirlik sağlayan, 2025 sonrası dönemi kapsayan, nicelleştirilmiş ve çok yıllı iklim finansmanı planları sunmak; bunlar şunları içermelidir:
  - Her ülkenin yıllık 300 milyar ABD doları hedefine yönelik adil pay katkısına ilişkin net göstergeler;
  - 2035'e kadar uyum finansmanını en az üç katına çıkarma taahhüdü kapsamında, ülkelerin kendi paylarına düşen finansman katkısını nasıl sağlayacaklarını ortaya koyan yol haritaları; ve
  - Özellikle uyum için ve en az gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan küçük ada devletleri ile iklim etkilerine karşı en savunmasız diğer ülkeler için hibe temelli finansmana güçlü vurgu.
- Gelişmekte olan ülkelere yönelik iklim finansmanı akışlarını önemli ölçüde artırma yönündeki ortak taahhüt doğrultusunda çok taraflı iklim fonlarına yapılan katkıları artırmak; bu, Uyum Fonu'na, En Az Gelişmiş Ülkeler Fonu'na ve Kayıp ve Zarara Müdahale Fonu'na COP31'de veya öncesinde yapılacak iddialı yeni taahhütleri ve Yeşil İklim Fonu'na güçlü bir kaynak takviyesi yapılmasını kapsar;
- İklim finansmanı açığının kapatılmasına yardımcı olan, kirleten öder ilkesini gözeten yenilikçi, hakkaniyetli ve ek finansman kaynaklarını geliştirmek; bunlar arasında fosil yakıt kârlarına ve emisyonlara, üst sınıf uçak yolculuklarına ve özel havacılığa yönelik vergiler ile aşırı servete yönelik tedbirler ve yeni ve ek kamu finansmanının diğer kaynakları yer alır.

Madde 9 Kapsamında İklim Finansmanına İlişkin İki Yıllık Çalışma Programı

COP31, kapsamı ve modaliteleri Paris Anlaşması'nın 9.1. maddesine dayandırılan Madde 9 İki Yıllık İklim Finansmanı Çalışma Programı aracılığıyla tutarlı ve hakkaniyetli bir iklim finansmanı mimarisini ilerletmelidir. Çalışma programı, gelişmiş ülkelerin iklim finansmanı

[2] Paris Anlaşması Tarafları Toplantısı olarak görev yapan Taraflar Konferansı. **12/CMA.7**, "CMA'nın 7. oturumunda kabul edilen 12 sayılı karar" anlamına gelir.

sağlama yükümlülüğüne ilişkin uygulamayı ve hesap verebilirliği güçlendiren somut çıktılar sunmalıdır.

Taraflar bu program aracılığıyla şunları yapmalıdır:

- Finansman sağlama ve finansmanı harekete geçirme konusundaki rolleri ve farklı finansman türlerinin uygunluğunu netleştirmek; finansmanın ihtiyaçlara dayalı ve uygulamaya dönük biçimde sağlanmasını güvence altına almak;
- 300 milyar ABD doları tutarındaki yeni toplu nicelikli iklim hedefinin doğrudan kamu finansmanı olarak sağlanacak payını, gelişmiş ülkelerin yükümlülükleri doğrultusunda belirlemek; bunu yaparken kaliteyi, öngörülebilirliği, erişilebilirliği, şeffaflığı ve hesap verebilirliği güçlendirmek ve finansmanın azaltım, uyum ile kayıp ve zarar alanlarında ölçeklenmesini mümkün kılmak;
- Kamu iklim finansmanının bir kısmının, kadın liderliğindeki girişimlere yönelik özel destek dahil, doğrudan erişim ve sadeleştirilmiş modaliteler aracılığıyla yerli halklara ve yerel topluluklara ulaşmasını sağlamak.

Kayıp ve Zarar

Kayıp ve Zarara Müdahale Fonu kapsamındaki Barbados Uygulama Düzenlemelerinin yürürlüğe girmesiyle birlikte, gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan ülkelerde yaşanan kayıp ve zararın en aza indirilmesi ve ele alınmasına yönelik ihtiyaçları karşılayacak ölçekte öngörülebilir finansman sağlamalıdır

2.1(c) Maddesine İlişkin Veredas Diyaloğu

COP31'de Taraflar, Veredas Diyaloğu'nun, tüm finansal akışları iklim dayanıklı ve düşük emisyonlu kalkınmaya yönlendirerek Paris Anlaşması'nın 2.1(c) maddesinin uygulanmasını hızlandıran somut çıktılar üretmesini sağlamalı; bunu yaparken gelişmekte olan ülkelere yönelik iklim finansmanının sağlanması ve mobilize edilmesine ilişkin 9. Madde kapsamındaki yükümlülükleri tam olarak korumalı ve güçlendirmelidir.

WWF, Veredas Diyaloğu'ndan özellikle şunları beklemektedir:

- İlk Veredas toplantısında belirlenen yapısal engellere (sermaye maliyetinin yüksekliği, borç yükleri, hedeflerle uyumsuz finansal teşvikler ve iklim değişikliğine uyum ile iklim dayanıklılığına yeterli yatırım yapılmaması) yönelik uygulanabilir çözümler geliştirmek;
- Paris Anlaşması'nın hedefleriyle uyumsuz finansman akışlarını aşamalı olarak sona erdirecek kamu ve özel finans sistemi reformlarını desteklemek; maliye, finans ve iklim politikaları arasında tutarlılığı güçlendirmek. Bu, fosil yakıt sübvansiyonlarının aşamalı olarak kaldırılmasını ve kaynakların adil geçişe ve yenilenebilir enerjiye yönlendirilmesini kapsar;
- Özellikle önemli finansman açıklarıyla karşı karşıya kalmayı sürdüren kırılgan ülkeler ve topluluklar için iklim dayanıklılığını güçlendirmeye, doğa pozitif kalkınmayı desteklemeye ve iklim değişikliğine uyuma yönelik yatırımları artıracak uygulanabilir öneriler geliştirmek;
- İklim ve dayanıklılık hedeflerini destekleyen ya da zayıflatan yatırım ve teşviklerin daha iyi izlenmesi dahil olmak üzere, finansal akışların şeffaflığını, izlenmesini ve hesap verebilirliğini güçlendirmek;
- 2.1(c) maddesinin uygulanmasının hakkaniyetli, ülke odaklı ve üzerinde mutabık kalınan güvencelerle tutarlı kalmasını sağlamak; bunu yaparken küresel finansal akışların uyumlaştırılmasının, 9. Madde kapsamındaki hibe temelli ve imtiyazlı finansmanın sağlanmasının yerini tutamayacağını da pekiştirmek.

WWF ayrıca COP31'in, Veredas Diyaloğu'nun uluslararası finansal mimarinin daha geniş reformlarına yön verebilen, gelişmekte olan ülkeler için sermaye maliyetini düşürebilen ve Paris Anlaşması hedeflerine ulaşmak ile adil ve dayanıklı bir geçişi desteklemek için gereken finansal sistem dönüşümünü hızlandırabilen, çözüm odaklı bir platforma evrilmesi gerektiğine dair net siyasi yönlendirme vermesini beklemektedir.

Ortaya Çıkan Fırsatlara, Konulara ve Seslere Yanıt Vermek

İklim rejiminin yukarıdaki bölümlerde açıklanan çekirdek unsurlarındaki ilerlemenin yanı sıra COP31, Başkanlıkların, Tarafların ve diğer aktörlerin çıkarlarının belirli konularda örtüştüğü alanlarda ilerleme kaydetmeye devam etmelidir. Yeni girişimlerin başlatılmasını memnuniyetle karşılıyoruz; ancak Başkanlıkları, önceki çabaların kazanımları üzerine inşa etmeye çağırıyoruz. COP31 için bunlar şunları içerebilir:

- Önceki COP'larda başlatılan girişimleri, özellikle fosil yakıtlardan adil, düzenli ve hakkaniyetli biçimde uzaklaşmaya ve ormansızlaşmayı 2030'a kadar durdurup tersine çevirmeye yönelik yol haritalarını ilerletmek;
- Diğer uluslararası kuruluşlarla iş birliğini güçlendirmek. Taraflar, COP31'de Rio Sözleşmeleri arasındaki tutarlılığı güçlendiren ve iklim ile doğa sinerjilerini hayata geçirmek üzere çeşitli belgeleri arasında daha fazla uyumlaştırma sağlayan bir karar almalıdır (bkz. WWF'in iş birliğine ilişkin önerileri);
- Okyanuslar ve mavi ekonomi alanındaki eylemleri ilerletmek; kıyı ekosistemlerinin korunması ve restorasyonu, okyanus sağlığını güvence altına alma ve istikrarlı bir küresel iklimin sürdürülmesinde okyanusların rolünü daha iyi anlama ve güçlendirme çabalarını Okyanuslar Diyaloğu aracılığıyla derinleştirmek; okyanus konularını UNFCCC kapsamındaki ilgili müzakere süreçlerinin, Eylem Gündemi'nin ve Başkanlığın öncülük edeceği bir

okyanus-iklim girişiminin ayrılmaz bir parçası hâline getirmek;

- Özellikle kırılgan ve dışlanmış topluluklar olmak üzere, farklı kesimlerin COP31 süreçlerine anlamlı biçimde katılımını sağlamak; yerli halkların temsilini yan etkinliklerin ötesine taşıyarak müzakerelerdeki rollerini, Eylem Gündemi aktivasyon gruplarındaki katılımlarını ve resmî istişarelerdeki temsillerini artırmak. Bu katılım, gerekli kaynak ve erişim olanaklarıyla desteklenmeli; yerli halkların uluslararası düzeyde tanınan kolektif ve bireysel haklarına saygı gösterilmeli ve bu haklar korunup desteklenmelidir.

3. SAHADAKİ EYLEMLERİN HAREKETE GEÇİRİLMESİ VE HIZLANDIRILMASI

COP31, müzakere salonlarının ötesinde eyleme ivme kazandırmalıdır. İklim eyleminin bu yeni çok katmanlı dünyasında, resmi müzakere süreçleri geniş bir aktör, girişim ve iş birliği yelpazesiyle tamamlanmaktadır. Bu süreçler çoğunlukla iklim zirvelerinin ve bunların resmi gündemlerinin dışında örgütlenmektedir; ancak kritik aktör kitlesini bir araya getirmek ve onları ilerletecek siyasi ivmeyi sağlamak için yine de büyük ölçüde bu zirvelere bağımlıdır. Bu yıl, aşağıdaki süreçlerin tam potansiyellerine ulaşabilmesi için yıl boyunca, COP31 sırasında ve sonrasında ilgi görmeleri gerekmektedir.

Küresel İklim Eylem Gündemi

Brezilya'nın COP30 Başkanlığı döneminde Küresel İklim Eylem Gündemi yeniden başlatılmış ve altı tema, 30 temel hedef ve bunlara karşılık gelen Aktivasyon Gruplarından oluşan yeni ve dinamik bir yapı kazanmıştır. Bu yaklaşım, COP30'da sunulan beş yıllık planda da yansıtılmıştır.

WWF, her yeni Başkanlığın ve Üst Düzey İklim Şampiyonu'nun, kendi önceliklerini, kapasitelerini ve uzmanlıklarını sürece katmalarına halel getirmeksizin bu yapıyı benimsemesini ve üzerine inşa etmesini beklemektedir; böylece her yeni dönem, geçmiş kazanımlar üzerine kurulmakta, süreklilik sağlamakta ve yeni içgörüler ile yaratıcılık getirmektedir.

Eylem Gündemi, GST çıktılarının, özellikle fosil yakıtlardan uzaklaşmanın ve enerjiyle ilgili hedeflere ulaşmanın yanı sıra ormansızlaşmanın sona erdirilmesi ve ekosistemlerin korunmasına ilişkin hedeflerin hayata geçirilmesine odaklanmayı sürdürmelidir. Bu, atanmış COP31 Başkanlığı'nın önerdiği, elektriğin nihai enerji talebindeki payını 2035'e kadar %35'e çıkarmayı amaçlayan "35 by 35" hedefine verilecek desteği de içermelidir. Yenilenebilir enerjiye dayalı elektrifikasyon, fosil yakıtlardan uzaklaşmanın kilit bir etkinleştiricisidir ve mevcut eylem ile Paris Anlaşması'nın hedefleri arasındaki açığın kapatılmasına yardımcı olabilir. Faydalarını en üst düzeye çıkarmak için elektrifikasyon; yenilenebilir enerjinin genişletilmesi, şebekelere ve depolamaya yatırım ile adil ve hakkaniyetli bir geçişle el ele yürümelidir.

COP30 Başkanlığı Yol Haritaları

WWF, fosil yakıtlardan uzaklaşmaya, ormansızlaşmanın ve bozulmanın 2030'a kadar durdurulup tersine çevrilmesine ilişkin yol haritalarını güçlü biçimde desteklemekte; tüm Tarafları ve aktörleri bunlara katkıda bulunmaya ve anlamlı çıktılar sunmaya teşvik etmektedir. Bu iki Yol Haritası, şeffaf, kapsayıcı ve katılımcı süreçlerle uygulanmalı ve ilgili karar metinlerine yansıtılmalıdır.

WWF, COP30 Başkanlığı tarafından hazırlanan Adil, Düzenli ve Hakkaniyetli Bir Şekilde Fosil Yakıtlardan Uzaklaşma Yol Haritası (TAFF) kapsamında, fosil yakıtların kullanımının sona erdirilmesine yönelik net bir siyasi irade ortaya konmasını, finansmanla desteklenen ve ülkelerin kendi öncelikleri doğrultusunda şekillendirdiği geçiş yollarının hayata geçirilmesini ve uygulama ile hesap verebilirlik için güvenilir bir çerçevenin oluşturulmasını talep etmektedir. [WWF'in görüşü için buraya bakınız.]

2030 yılına kadar Ormansızlaşmanın ve Orman Bozulmasının Durdurulması ve Tersine Çevrilmesine İlişkin Yol Haritası kapsamında WWF; üretici ülkelerin yerli halkların ve yerel toplulukların haklarına saygı göstererek orman, iklim ve kalkınma hedeflerini gerçekleştirmesini destekleyen pratik çözümler ve uygulamayı mümkün kılan koşullar aracılığıyla, ormansızlaşmaya ve arazi dönüşümüne yol açmayan tedarik zincirlerini, adil ve hakkaniyetli bir geçişi talep etmektedir. [WWF'in görüşü için buraya bakınız.]

Bakü'den Belém'e 1,3 Trilyon Yol Haritası'nın sürdürülmesi konusunda WWF; COP31 sonrasında da devam eden daimî bir süreç, 2027 ve izleyen yıllar için net bir çalışma planı ve 1,3 trilyon ABD doları hedefini uygulama odaklı çıktılara dönüştürmek üzere düzenli üst düzey katılım ile teknik diyaloglar çağrısında bulunmakta; bunu yaparken 9. Madde yükümlülükleri ve daha geniş iklim finansmanı müzakereleriyle tutarlılığın korunmasını da önemsemektedir.

Küresel Uygulama Hızlandırıcısı

WWF, Küresel Uygulama Hızlandırıcısı'nı, daha geniş sistem değişimini yönlendirme potansiyelinin en yüksek olduğu alanlarda eylemi ve desteği hızlandıracak bir mekanizma olarak desteklemektedir.

Hızlandırıcı, birçok iklim, doğa ve kalkınma faydası doğurma kapasitesine sahip sınırlı sayıda öncelik üzerine odaklanmalıdır. İlk öncelikler, hızlandırılmış eylemin daha geniş ekonomik, çevresel ve toplumsal kazanımların önünü açma potansiyeli taşıdığı fosil yakıtların aşamalı olarak sonlandırılmasını ve deniz koruma alanlarını kapsayabilir.

NDC Ortaklığı; Eylem Gündemi, NDC'lerin uygulanması ve ülke destek süreçleri arasında uyumun sağlanmasında merkezi bir rol oynamalıdır.

Hızlandırıcı'nın; işçi hakları, sosyal diyalog, paydaşların anlamlı katılımı ile ekosistemlerin korunması ve restorasyonu dahil adil geçiş ilkelerine bağlı kalmasını bekliyoruz.

Belém 1,5°C Misyonu

Küresel Uygulama Hızlandırıcısı en büyük azaltım potansiyeline sahip sektörlerdeki dönüşümü hızlandırmaya odaklanırken, Belém 1,5°C Misyonu, Paris Anlaşması'nın nihayetinde bağlı olduğu uygulamayı mümkün kılan koşulları ele alarak bu çabaların uzun vadeli etkinliğinin sağlanmasına yardımcı olmalıdır.

Temel odak noktası, kritik ekosistemlerin ve karbon yutaklarının korunması ve restorasyonu olmalıdır. 1,5°C'nin geçici olarak aşıldığı bir dünyada, bu sistemlerin geri döndürülemez biçimde bozulması doğal karbon depolamasını zayıflatabilir ve Anlaşma'nın sıcaklık hedeflerine geri dönüş yollarını daraltabilir.

Belém 1,5°C Misyonu, kritik ekosistemlerin korunmasını ve restorasyonunu, iklim hedeflerinin iddialı biçimde belirlenmesini ve hayata geçirilmesini mümkün kılan temel koşullardan biri olarak teşvik etmelidir. Bunu yapmak, Paris Anlaşması'yla uyumlu senaryoların dayandığı ve Anlaşma'nın uzun vadeli başarısı için gerekli olan ekolojik temellerin korunmasına katkı sağlayacaktır.

DAHA FAZLA BİLGİ İÇİN İLETİŞİM:

Tanyeli Sabuncu

WWF-Türkiye
İklim ve Enerji Programı
Kıdemli Danışmanı

tsabuncu@wwf.org.tr

Ayşe Mine Doğan

WWF-Türkiye
Çevre Politikaları Müdürü

mdogan@wwf.org.tr

Dünyanın doğal çevresini korumak ve insanın, doğayla uyum içinde yaşadığı bir geleceği kurmak için çalışıyoruz.

birliktemümkün wwf.org.tr

© 2026

© 1986 Panda sembolü WWF – Dünya Doğayı Koruma Vakfı (eski adıyla Dünya Yaban Hayatı Fonu)
® "WWF", WWF'in tescilli ticari markasıdır. WWF, Rue Mauverney 28, 1196 Gland, İsviçre. Tel. +41 22 364 9111. Faks +41 22 364 0332.

İletişim bilgileri ve daha fazla bilgi için uluslararası web sitemizi ziyaret edin: panda.org/cop31